

АДАПТАЦІЯ СВІТОВОГО ДОСВІДУ ПРОТИДІЇ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИМ ЗАГРОЗАМ В УКРАЇНІ

¹Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розмінування території після завершення бойових дій вимагає об'єднаних та синхронізованих зусиль військової та цивільної галузей адміністрування. Проведення співпраці з міжнародними та вітчизняними офіційними постачальниками послуг гуманітарного розмінування для удосконалення системи протимінного захисту є нагальною потребою в Україні. Адаптація світового досвіду знешкодження ВНП підвищить ефективність протидії вибухонебезпечним загрозам в Україні.

Ключові слова: Гуманітарне розмінування територій; система протимінного захисту; міжнародні стандарти протимінної діяльності.

Abstract

Demining after the end of hostilities requires a combined and synchronized effort by the military and civilian administrations to improve the mine protection system. Cooperation with international and domestic official providers of humanitarian demining services is an urgent need in Ukraine. Adaptation of the world experience of GNP disposal will increase the effectiveness of counteracting explosive threats in Ukraine.

Keywords: Humanitarian demining of territories; mine protection system; international standards of mine action.

Вступ

Розмінування території після завершення бойових дій – надзвичайно важлива та вкрай складна проблема. Міжнародний Комітет Червоного Хреста щорічно оприлюднює підрахунки людських втрат і матеріальних збитків, нанесених вибухонебезпечними пристроями протягом довгих років після завершення або замороження конфліктів по всьому світу. Наразі Україна п'ята у світі за кількістю жертв від вибухонебезпечних предметів. Досвід розмінування в різних регіонах світу показує, що за рік знешкоджується не більше ніж 3-5% встановлених мін. Створення ефективної системи протимінного захисту є однією із стратегічних цілей нашої держави.

Результати дослідження

В Україні комплекс протимінних заходів регулюється Законом України «Про протимінну діяльність в Україні» від 6.12.2018, № 2642-VIII. Вказаним Законом передбачено створення Національного органу з питань протимінної діяльності, який стане постійно діючим міжвідомчим колегіальним органом та утворюється Кабінетом Міністрів України; Комісії з питань акредитації операторів протимінної діяльності та моніторингу їх відповідності вимогам акредитації; Центру протимінних операцій (уповноважений оперативний орган протимінних операцій); Інспекції з контролю якості протимінної діяльності.

Сьогодні Державна комісія з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій (ДКТЕБНС) виконує функції Національного органу з питань протимінної діяльності. 143-й Центр розмінування (м. Кам'янець-Подільський) є військовою структурою, яка організовує та регулярно проводить підвищення кваліфікації спеціалістів з розмінування за міжнародними стандартами IMAS. Всього за період існування Центру розмінування підготовлено більше 4200 фахівців з розмінування для різних міністерств та відомств. До виконання завдань з протимінної діяльності в зоні проведення операції Об'єднаних сил залучаються групи розмінування Збройних Сил, Державної служби з надзвичайних ситуацій, Державної спеціальної служби транспорту та інші.

Як показує досвід - жодна країна, в якій виникає необхідність розмінування територій, не може вирішити це питання за рахунок власних сил та бюджетних коштів. Проведення співпраці з

міжнародними та вітчизняними офіційними постачальниками послуг гуманітарного розмінування є нагальною потребою в Україні. З липня 2014 року відповідними державними органами України у співпраці з Службою протимінної діяльності ООН, Женевським міжнародним центром гуманітарного розмінування, ОБСЄ, НАТО, ЮНІСЕФ, Данською групою з розмінування DDG, американською некомерційною організацією життєзабезпечення в небезпечних зонах HALO Trust, британською благодійною організацією FSD та іншими міжнародними організаціями і структурами, створено понад 60 груп з розмінування.

Міжнародні стандарти з питань розмінування в гуманітарних цілях для залучення кампаній з розмінування вимагають створення та втілення в життя відповідної законодавчої бази. З метою впровадження міжнародних стандартів протимінної діяльності в Україні розроблено національний стандарт — «Протимінна діяльність. Процеси управління. Основні положення».

Знешкодження вибухонебезпечних предметів, за термінологією НАТО – Explosive ordnance disposal (EOD), включає в себе процеси виявлення, оцінки, ідентифікації, переведення у стан, що виключає несанкціоноване спрацювання, видалення та утилізації ВВП. Для їх здійснення необхідні об'єднані та синхронізовані зусилля військової та цивільної галузей адміністрування.

Висновки

З метою підвищення ефективності існуючої системи протимінного захисту актуально впроваджувати та контролювати виконання наступних заходів:

1. Виконання завдання з розмінування виключно штатними підрозділами розмінування
2. Укомплектування інженерних підрозділів (військових частин) сучасними ефективними технічними засобами пошуку, ідентифікації та розмінування
3. Підготовка та стажування вітчизняних фахівців з розмінування із залученням світового досвіду та у складі міжнародних гуманітарних місій.
4. Створення єдиної динамічної інформаційної системи щодо мінної обстановки та протимінного захисту шляхом збору, узагальнення, накопичення та опрацювання даних із забезпеченням зворотного зв'язку
5. Створення та оперативне оновлення баз даних перевірених та очищених від вибухонебезпечних предметів ділянок місцевості за допомогою сучасних програмно-апаратних комплексів
6. Ефективне координування заходів, зазначених у чинному законодавстві, зокрема у Законі України «Про протимінну діяльність в Україні»
7. Залучення офіційних міжнародних компаній з гуманітарного розмінування.
8. Розробка та впровадження комплексу заходів з формування культури мінної безпеки цивільного населення, підвищення обізнаності та заохочення до безпечної поведінки
9. Створення системи прогнозування розвитку мінних загроз та розробка рекомендацій щодо протидії небезпеці для комплексного реагування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конвенція про заборону застосування, нагромадження, виробництва і розповсюдження протипіхотних мін // Юридична енциклопедія : [у 6 т.] / ред. кол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. — К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2001. — Т. 3 : К — М. — 792 с. ISBN 966-7492-03-6
2. Закон України «Про протимінну діяльність в Україні» від 6.12.2018, № 2642-VIII зі змінами
3. Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції «Вибухонебезпечні предмети як елемент гібридних загроз: виклики та протидія» 27 квітня 2021 року

Мусенко Роман Васильович – викладач Кафедри військової підготовки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: musenko.roman@ukr.net

Musenko Roman Vasyliovych – Lecturer, Department of Military Training, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: musenko.roman@ukr.net